

725

B 28

LÁNYÁSZ KEGYELETI EMLÉKMŰ

TATABÁNYA

Tatabánya várossá nyilvánításának 50. évfordulójára adták át a Bányász Kegyeleti Emlékművet a tiszteletadás jeléül azoknak a bányászoknak, akik a tatabányai szénbányászatért adták életüket. A Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány, az OMBKE Tatabányai Szervezete és a BDSZSZ Tatabányai Szövetsége kezdeményezésére közadakozásból, sok ember önként vállalt munkájával épült. Az emlékmű tervezője és alkotója B. Hegyi László tatabányai szobrászművész.

1895 SCHUSTER JÓZSEF
1898 TRAMITA JÁNOS
KOSOLÉ JAKAB
ZAVISEAK ANTAL
1899 BANYIK JÓZSEF
FENC ANTAL
HOVORKA ANTAL
HUDAK JÁNOS
LEN ISTVÁN
KEINDL FERENC
SZNAPEK AGOSTON
ZAGSEK SZANISZLO
1900 KUHAR JÁNOS
LAZAR JÓZSEF
1901 BLATNIK BALINT
BODAI SÁNDOR
GAJDA JAKAB
LAKÁCS GYÖRGY ISTVÁN
MANDEL ISTVÁN
TAKÁCS JÁNOS
TÓTH ISTVÁN
ZAPLOTNIK VINCE
1902 FLORKIEVICZ JÓZSEF
HORVÁTH JAKAB
1903 WOLCZYK ZSIGMOND
WSOLAK ANDRÁS
1905 RUSKA FERENC
SCHUDLER VINCE
SODALSZ JÁNOS
1906 NAGY GYULA
1910 BUTRYJ VÁZUL
HOLUBEK ADOLF
1911 KORB SÁNDOR
1912 CZIBULA BEZSO
PÜRSCHÉ JÓZSEF
TRUPP JÓZSEF
1913 NYUNKÁCSI JÁNOS
PRÜNER ISTVÁN
YADÁSZ FERENC
VALILZKO GÁBOR

1914 KÖVACS GYÖRGY
MORANGA JÓZSEF
PECK JAKAB
SZEÖKE SÁNDOR
1915 BELLAK SÁNDOR
NEMETH GYULA
SCHLOSSER JÓZSEF
TOMANN PETER
VADLEK GYÖRGY
1916 FUCIK CYRIL
KOHL JÁNOS
LUTTENBERGER JÁNOS
RAJ BURAJ JÓZSEF
DEGENFELLNER JÓZSEF
SZAMOLEJ MÁTYÁS
1918 NOVAK PETER
1919 VELKA JÁNOS
1920 ARIÁER FERENC
VISZIGEL ISTVÁN
1921 KOHL FERENC
NAGY VENDEL
NEIBLING FERENC
TÓTH SÁNDOR
1922 PACZAN JÁNOS
KACSIR ISTVÁN
1924 BAHUL MARTON
KRAUTH FERENC
SCHNEIDER JÁNOS
SZENI JÁNOS
1925 DELI GEZA
CALLOVICH JÁNOS
CALLOVICH JÓZSEF
VICH ISTVÁN
1926 PRASZT FERENC
VEJLIK GEZA
1927 HLINKA JÁNOS
1928 MELKA JÓZSEF
NEMETH JÁNOS
RITECZ JÁNOS

1929 BENKOVICS JÁNOS
 FOGARASI ANDRÁS
 HERBERT JÓZSEF
 PADOS IMRE
 TÓTH ISTVÁN
 1931 DECSŐ FERENC
 HORZOVÁN KÁROLY
 ZIMMERMANN MIHÁLY
 1932 BARANYI EDE
 1933 MURA MESSZÁROS GÁBOR
 SZLAFAN IMRE
 JILMANN LUKÁCS PÉTER
 1935 DORER JÁNOS
 FUSCH IGNÁC
 DR. GROSZ ISTVÁN
 KATONA JÓZSEF
 KUBINGER JÁNOS
 POCSA SÁNDOR
 SCHMIED JÓZSEF
 1938 NEUKUM JÓZSEF
 1937 HANDLER ISTVÁN
 HARASTA MIKLÓS
 IRO JÁNOS
 MOLNÁR ISTVÁN
 ONÓDI LÁSZLÓ
 1938 NAGY KÁROLY
 NEMETH JÓZSEF
 1939 DYORSEMI FERENC
 PANGSICS ANDRÁS
 PÁP ISTVÁN
 STEVENSZAI JENŐ
 SZÉK JÓZSEF
 STEGELI PÁL
 TÓTH JÓZSEF
 1940 BOGNÁR ANTAL
 DEL TAVERO JÓZSEF
 REYACS MIHÁLY
 MIKÓ SÁNDOR
 SZÜCS JÓZSEF
 VARGA FERENC

1941 BANI ANTAL
 KUNCS ANTAL
 SIVADA ISTVÁN
 1942 KALATH KÁROLY
 KÁRCSÓ JÁNOS
 SZALAI MIHÁLY
 1943 FRIDRICH BELA
 ILLES MIHÁLY
 KOLTAVARI KÁROLY
 KORDA GYÖZÖ
 MOLNÁR ISTVÁN
 POCH MIHÁLY
 RÓZSA JÓZSEF
 1944 ARNOCZKI PÁL
 BÍHARI FERENC
 CZIGANY FERENC
 CZIKORA ISTVÁN
 EPÖS LAJOS
 FERGETE JÁNOS
 FORISER JÁNOS
 MOLNÁR ISTVÁN
 MIRAZ ISTVÁN
 NAGY LAJOS
 POCS GYULA
 SOPRONI JÓZSEF
 TÓTH FERENC
 1945 EKL ISTVÁN
 GERLEI ISTVÁN
 MEZO JÓZSEF
 1946 BERINGER ANTAL
 LELKES JÁNOS
 SKROVAN JÓZSEF
 1947 BIRA JÁNOS
 BUDOS SÁNDOR
 KONDOROSI LÁSZLÓ
 LEINER JÓZSEF
 NEMETH FERENC
 RANTYA JÁNOS
 SKROVAN ISTVÁN

1948 ARVAI ISTVÁN
BARÁT JÓZSEF
BAZSA MARTON
DEZSITS ANDRÁS
HERTZMANN JÁNOS
KARABAS LAJOS
KOSITZKY JÓZSEF
LENGYEL IMRE
MEZŐSEGI MÁTYÁS
PETROVITZ IMRE
SASVARI MARTON
SZÜR FERENC

1949 BALOGH ISTVÁN
BALOGH SÁNDOR
BENKŐ FERENC
GÁCSI BELA
MAJOR JÁNOS
MOHÁCSI JÁNOS
POLGÁRFI JÓZSEF
TUSKA ISTVÁN
VECSERDI ANDRÁS

1950 ADAM JÓZSEF
BALOGH ISTVÁN
BERTA ISTVÁN
BIMBA DEZSŐ
BODA JÓZSEF
BODA MIHÁLY
BOGNÁR ZSIGMOND
BROZOVSKÍ ILONA
BUNGHARDT MIHÁLY
CZINDER FERENC
CSERNYEI JÁNOS
CSIZÉK MIHÁLY
CSORDÁS JÁNOS
DIDIA ISTVÁN
DOBEK JÓZSEF
DUMANSZKY ISTVÁN
FABIAN PÉTER
FEKETE ISTVÁN

1950 FOJTÓ IMRE
FRANZ ANTAL
GIBER JÓZSEF
HALASZ JÓZSEF
HALASZLÁKI LAJOS
HERMANN NÁNDOR
HRUTKA JÓZSEF
IMELI LAJOS
IZING MIHÁLY
JÁGER IMRE
JÓZSA ISTVÁN
JUHÁSZ ANTAL
JUHÁSZ MIKLÓS
JUHÁSZ ZOLTÁN
KARNUTS JÁNOS
KECSKES ISTVÁN
KIRÁLY FERENC
KIRÁLY JÁNOS
KIPRICH SIMON
KORPICS ISTVÁN
KOLUMBÁN ISTVÁN
KOVÁCS PÁL
KORMENDI JÁNOS
KRIBUSZ ANTAL
KRUPANSZKI IMRE
KRUPANSZKI JÁNOS
KUCSEBA KÁROLY
KUKUDA JÁNOS
KÜRENT FERENC
LENGYEL JÓZSEF
LIBENYI ISTVÁN
LIND MARTON
LOIS ANTAL
LUGÓSI JÁNOS
MAJOR KÁROLY
MAJÓVI ANTAL
MEZŐSEGI VENCSEL
MIHALÓSIK MÁRIA

1950 NEUSCHL ANTAL
ORAVECZ VINCE
PAZSIT ANDRAS
PEKAR GYORGY
PISZKER JANOS
PLUHAR JOZSEF
REDL MIKLOS
SALANKI GYULA
SCHLOSSER JANOS
SCHLOSSER JOZSEF
SCHRUFF LASZLO
SCHRUFF FERENC
SKRINYAR JOZSEF
SOMHECZY JOZSEF
STIRBACH MIHALY
SZABO ANTAL
SZABO JANOS
SZAM FERENC
SZMILEK JOZSEF
TERNOVECZ ISTVAN
TOBIAS JANOS
TOLDI LAJOS
TOTH J. MIHALY
TOROK JANOS
UGLOVICS ANTAL
VAJCSER MIHALY
VASS SANDOR
WINKLER MARTON
ZABRACZKI ISTVAN
ZABRACZKI JOZSEF
ZABRACZKI LAJOS
ZIGO SANDOR
1951 BUR PAL
CZEKE JOZSEF
DEMETER GYULA
PATERA JANOS
SOLYMOS JANOS
SZENTE MIHALY
SZEKELY FERENC

1952 EGYEG LAJOS
FODOR JOZSEF
GABOR NANDOR
GAL DEZSO
GRASZ FERENC
HARTMANN JANOS
HEGEDUS FERENC
KEREKES FERENC
KINCSES MIHALY
KOBANYAI JOZSEF
MAJTAN JOZSEF
MERTZ ANTAL
MERTZ GYORGY
POSCHPISZ MIHALYNE
SZEREMLEI ANDRAS
1953 BENYOCS FERENC
BERTA JOZSEF
BOROS MIKLOS
BUBLOVICS ANTAL
BUKOVSKI JANOS
CEH GYORGY
FECZISZ SANDOR
GYUK DOMOTOR
HOFINGER JOZSEF
HRUBY JOZSEF
HUMINSZKI JOZSEF
JELI JOZSEF
KALAFUSZ ISTVAN
KAZINCZI ARPAD
KISS RUDOLF
KRUPANSZKI JANOS
LANG ANDRAS
MOROCZIGNAC
NEMETH GYULA
NOVOTNI SANDOR
PILIS ISTVAN
SRAMO JANOS
SZABO JOZSEF
SZABO LAJOS

	SZABÓ MIHÁLYNÉ		1956	HUSZTI MIHÁLY
	SZEMERÉDI MIHÁLY			KATAI JÓZSEF
	VARNYU JÁNOS			KISS LAJOS
	VACUSZ JÓZSEF			KOVACS LAJOS
	WINDISCHMANN MIHÁLY			KRAJCZAR JÁNOS
1954	ACS JÓZSEF			KUCZKA PETER
	ERL JÓZSEF			LIEZER ANDRAS
	CAJARSZKI JÓZSEF			MAJSAI ANDRAS
	CYRIL LÁSZLÓ			NEMETH LAJOS
	HORVATH TIBOR			ORCSIK FERENC
	MARCONA FERENC			PAPAI JÓZSEF
	MIZSEI ISTVÁN			SZALAI LÁSZLÓ
	PRUZZINA MIHÁLY			VASADI BELA
	RIPPERT JÓZSEF			VEGH SANDOR
	SZENTGYÖRGYVARI LAJOS			VEKONY LÁSZLÓ
	VARGA ISTVÁN			VIGH MIKLÓS
	VERES JÓZSEF			VITEK ISTVÁN
1955	ALTHOFNER KAROLY			WIBORNY JÓZSEF
	BISCHOF SEBESTYÉN	1957		GYURANECZ JÓZSEF
	BOKOR ISTVÁN			KREISZ JÁNOS
	BUCHTA JÁNOS			DROSZ GYÖRGY
	CZINGER ISTVÁN			STERHARDT JÁNOS
	ERDEI JÁNOS			TORMA PÁL
	ERDESZ TIBOR			TÓTH LÁSZLÓ
	FRANCK ISTVÁN	1958		KOSTYAL ELEMÉR
	HABAKUSZ KAROLY			KRUPPA JÓZSEF
	HONTI DEZSŐ			LENGYEL ERNŐ
	HORACSEK FERENC			PINTER JÁNOS
	KECSKES PÁL			TÓTH LAJOS
	KELEMEN JÓZSEF	1959		CEROYSEK JÓZSEF
	KOPÁCS JÁNOS			ILLES ANTAL
	MARKUS BARNÁ			KUCSERA FERENC
	SZARKA SANDOR			LENCZ ANTAL
	VARGA MARGIT			TÓTH JÓZSEF
1956	BOZGÓ ISTVÁN			VALKÓ LAJOS
	FABIAN LAJOS			VARJU JÁNOS
	HUSZ KAROLY			

1960 BARTA JÓZSEF
HAUZER JÓZSEF
KRAKÓ FERENC
LADISZLAI GYÖRGY
MOLNAR SANDOR
PUZSONYI LÁSZLÓ
1961 VARADI ALBERT
BAMULI JÓZSEF
GRACZER JÓZSEF
HORVÁTH ISTVÁN
ISTENES ISTVÁN
LELKES LÁSZLÓ
LIKAR ANDRÁS
MOLNAR ISTVÁN
PEKAR LÁSZLÓ
SZOLNOKI LÁSZLÓ
TAKÁCS LÁSZLÓ
TÓTH SANDOR
VERESZKI ISTVÁN
1962 ERB BELA
KAMÁN JÓZSEF
LEDNICZKI JÁNOS
NEMETH KÁROLY
PASZTOR MIKLÓS
PLUHAR GÁSPAR
PÖCZÖS GYULA
PRECZINGER LÁJOS
PROHASZKA GYULA
SCHMIDT FERENC
SZÉP MIHÁLY
TÓTH BELA
VOGA BELA
1963 BARS JÁNOS
BIRO GYULA
BODA ANTAL
BUSA BELA
CSAGOLA ISTVÁN
FISCHER FERENC

1963 GYÓTH MIHÁLY
HODOS JÓZSEF
JENEI MIKLÓS
JUHÁSZ JÁNOS
KARDOS JÓZSEF
KASZAS GYÖZÖ
KIRÁLY ISTVÁN
KOSIBA SANDOR
KOVÁCS ISTVÁN
KOVES SANDOR
LAKÁCS PÉTER
PAPP BELA
PAPP LÁSZLÓ
PÖRCZ SZILVESZTER
RÁCZ JÁNOS
SIPOS JÓZSEF
SCHLEGL MIHÁLY
SZABÓ ISTVÁN
SZEIBERT LÁJOS
TAKÁCS MIHÁLY
TOLDI JÓZSEF
VÁCI JÓZSEF
VAGÓ JÁNOS
VIDICS JÁNOS
WERLI MIHÁLY
ZABOJNYIK ISTVÁN
1964 BENCZE BELA
JUHÁSZ BALINT
JUHÁSZ VINCE
KALMAR SANDOR
MISAK JÓZSEF
TAKÁCS ISTVÁN
1965 GARBACZ JÁNOS
GORDOS ISTVÁN
KARDOS MIHÁLY
PEKA FERENC
PÓTA LÁSZLÓ
SZABÓ ANDRÁS
SZÉKELY JÁNOS

1966	BODRI ERNŐ	1975	BEDERNYÁK ISTVÁN
	STUMPF LÁSZLÓ		CSÖNDÖR JÓZSEF
1967	CSAPLÁR JÁNOS		KRUPPA FERENC
	CSESZÁR ISTVÁN		NAGY ISTVÁN
	HAASZ JÁNOS	1976	CSENDES JÓZSEF
	SZALAI JÁNOS		FABIAN LAJOS
1968	LOBENWEIN JÓZSEF		SATOR JÓZSEF
	MAYER ISTVÁN	1977	CSAPLÁR ZOLTÁN
	PAPP ZSIGMOND		MÉRÍ SÁNDOR
	PÖRST GYÖRGY		NAGY JÁNOS
1969	CZEINER TIBOR		ÚJVÁRI VINCE
	DOBROCNICS GYULA	1978	AKNAI IMRE
	FAZEKAS LÁSZLÓ		ANTAL GYULA
	FENYI GYÖRGY		BERECZ PÉTER
	PANTI SÁNDOR		BERENYI ISTVÁN
1970	HOLICSKA TAMÁS		BORBÉLY JÓZSEF
	JÓTÓPOLISZ TAMÁS		CZICZLAVICZ JÁNOS
	LIEBLEIN ANTAL		CSIK JÁNOS
	RIEDER JÁNOS		FARKAS LÁSZLÓ
1971	BUZÁK JÓZSEF		FABIAN JÓZSEF
	FALU LÁSZLÓ		FEHER GYULA
	GROSCH FLÓRIÁN		FORTÁGH LAJOS
	MESTYÁN IMRE		FOLDI GÁBOR
	RÁCZ ISTVÁN		HARMATI MIHÁLY
	SCHULTZ JÓZSEF		HORVÁTH GEZA
	TÓTH SÁNDOR		KISS SÁNDOR
1972	FABIAN TIBOR		KOVÁCS LÁSZLÓ
	MAGYAR ANDRÁS		LAJTHAI ISTVÁN
	NASZÁLY JÁNOS		LIPTÁK LÁSZLÓ
	SOPRONI JÁNOS		MÁRTUS MIHÁLY
	TÖRÖK MIHÁLY		MÜDRI SÁNDOR
1973	KASZÁS ISTVÁN		NAGY IMRE
	KISS LÁSZLÓ		ORBÁN LAJOS
	RÁCZ JÁNOS		PIROSKA PÁL
	SISKA GYULA		SOGORKA FERENC
	TÓTH JÁNOS		SZEGEDI JÓZSEF
1974	ZABOJNYIK TIBOR		TÓTH FERENC
			VIRIZLAI LÁSZLÓ

1978 ADÁM ISTVÁN
BRANDI JÓZSEF
NOVÁKI FERENC
KAJTAR BALÁZS
PESZLEN GYÖRGY
SKÖFLEK JÁNOS

TÓTH ISTVÁN
TÓTH JÓZSEF
ZUGGÓ JÁNOS

1980 LAZAR KÁROLY

1981 BORKA JÓZSEF
DANKÓ SÁNDOR
FÁNYI LEVENTE
RUSZ LÁSZLÓ

1982 TÓTH TAMÁS
HILBRICH LÁSZLÓ

1983 HERING LÁSZLÓ

MARGITTAI ANTAL

1984 ENGLER ISTVÁN

ORSÓ MIKLÓS

SZANI ERNŐ

1985 KOVÁCS JÁNOS

PALAKOVICS JÁNOS

1986 RÁDÓ DEZSŐ

TEGLÁS SÁNDOR

SÓOS JÁNOS

1988 BAL GÉZA

TEGI TIBOR

1989 H. NAGY JÓZSEF

1991 CSERHALMI ÁRPÁD

1983 GROSZ GYULA

1924 BARZSA JÓZSEF
1925 KRALL IMRE
1975 FEKETE LAJOS

1896 Ricsmann Mátyás
1918 Dilinkó Gábor
1922 Kluber Károly
Neuzl Ferenc
1928 Králl János
1945 Mészáros István
1952 Troll Ferenc

A tatabányai bányászkodás során bányaszerencsétlenségben elhunyt munkatársak emlékére emelt Bányász Kegyeleti Emlékmű ünnepélyes átadására 1997. augusztus 16-án került sor a Tatabánya várossá nyilvánításának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségsorozat részeként.

Az avatásra a sajtóban megjelentetett meghívóval hívták meg a város és városkörnyék minden lakóját, a balesetben elhunyt hozzátartozóit, a bányászat tisztelőit. Az avató ünnepségen több ezren voltak jelen az ország minden részéből.

Himnusz

(Kölcsey Ferenc)

*Isten! Áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel;
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Balsors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A múltat s jövőndőt*

Retezi László:

Rátok emlékezem...

Rátok emlékezem:
apám, bátyám, fiam
kik aznap reggel is,
– mint máskor oly sokan, –
a mélybe szálltatok.

Látlak még bennetek
ifjúság, telj-erő,
hogy vágytok látni azt,
– mi szinte vakmerő –
tettetek színhelye.

Ismerni a teret,
amelyben éltetek
egy részét tölteni
– oda lementetek –
teremteni a jót.

Látlak még bennetek
ti hajlott hátúak,
kik borús ifjúkort
– járva már új utat –
feledni jöttetek.

Ismerve már a jót,
amelyben éltetek
kései éveit
– ennyit reméltetek –
éltetek gondtalan.

Felszínre küldeni
a fényes röögöket,
melyekből fény, meleg,
– s még sok egyéb lehet –
együtt leszálltatok.

*Kock Zoltán, a Bárdos László Gimnázium
tanulója szavalja Retezi László versét*

Bírni, mit Föld-anyá
ősrégi méhe hord,
de eltökélte ő
– a szívtelen, a zord –
nem adni kincseit.

Ellenetek fordult
csatlósai hada,
s a bús csatatérről
elindulván – haza –
ők tértek győztesen.

Rátok emlékezem
apám, bátyám, fiam,
kik ott, utoljára,
– aznap huszonhatan –
a mélybe szálltatok.

Tatabánya, 1978. február 16.

A verset egy tatabányai bányász írta az 1978-as sűjtőlégrobbanásakor, elhunyt társaira emlékezve

Tisztelt Tatabányaiak, Hölgyeim és Uraim! Kedves Emlékezők!

Az emlékmű tövében állva, már az úton jövet is a meghatottság érzése vett erőt rajtam, monументális műnek a tövében állunk. Valóban a régi szó a monumentum a latinban azt jelenti, hogy emlékezés, emlékezni, monimentnek is írják a régiek, vagyis emlékezetet állítani, nemcsak sírheleket. Általában, ahol az ember megfordul, ott szeret emléknymokat hagyni. Így van ez akkor is, amikor följutnak a legmagasabb csúcsokra, odatűznek egy zászlót, összeraknak néhány követ. A világmindenségben lehet, hogy van több Föld, de ez a Föld a miénk, a mélyével és a felszínével együtt. Látjuk amint a föld felszínéből kibukkannak a kövek, itt ebben az esetben kövek szimbolizálják a szentet, de ne feledjük Marco Polonak azt a híres emlékiratát, amikor ír arról, hogy kínaiak köveket tesznek a tűzre és az ég, akkor még nem tudták, hogy ez miről szól, hogy ez szén.

Igen az emberiség köveket állít mindenütt, ahol emléket akar hagyni az élőknek és a holtaknak. Általában az emlékezet megerősítésére szolgálnak a világmindenség minden csücskében. Ott állnak ezek a hatalmas dolomitok, ezek a dolmenek, a kőrakáson néha írást tesznek, hogy jelet hagyjanak, a holtak emlékezetét, de élőknek szólóan. Itt az utak mentén is fontos ez, itt a hegyek tövében. Oltárkővé emelik, később kegyelethellyé emelik, imádkozni is odajárnak, különösen olyan helyeken, ahol nem tudják, hogy a jeltelen sírok hol is vannak, oda egyet letesznek és odamennek az

*Dr. Kerényi István művészettörténész,
főiskolai docens mondja el gondolatait a
hegyelet emlékműveiről*

emberek. Az engesztelő áldozat a régiek esetében is mindig fontos volt. Még ha a görögöket vesszük is. Szoktam mindig emlegetni a híres Homéroszt, mikor Patroklosz halálát leírva, annak a temetési szertartását, hogy ott a régi kőoszlopok mentén, amelyet nem tudta már Homérosz sem – pedig ő is igen régen élt –, hogy a régiek a megholt emlékére, vagy pedig határkőként tették le őket.

Ez a kő is határkő egyfelől az élők és a holtak kapcsolatában. Xenophonnál is az a bizonyos partraszálló csapat ugyancsak oszlopot emelt, nemcsak evezőket tűztek le a görögök, hanem kőoszlopokat emeltek. S ha az ember megnézi a Yucatán-félszigettől egészen Indiáig a nagy sivatagokban sehol nem volt kő, nem volt 100 km-re sehol, mégis követ tettek le, egy kőoszlopot, jelezvén, hogy itt volt valami, itt voltak élők, itt voltak holtak.

Nagyon érdekesek a mai temetői szokásaink.

Ha kimegyünk a temetőbe, meg kell, hogy mondjam nagyon sivár, vagy nagyon díszes, ez a torzulás is mindössze egy 100 éves kulturálódásnak, vagy antikulturálódásnak az eredménye. 100 évvel korábban sokkal pompásabbak voltak a temetők, valójában sírkertek voltak, kert is volt egyúttal. Itt, amikor bejöttem, az volt az érzésem a kőoszlopok mellett a fölvészett neveket nézve 1895–1993-ig, több mint 100 évet ível be, mintha egy kápolnába léptem volna be, melynek a falait szétrobbantotta a sújtólég. Mint ahogy itt is, szimbolikusan ennek a vágatnak a képét mutatja a művész, vagyis fölemeli a föld méhéből ezt a pillanatot, megdermesztve nekünk a múlandó időt, emlékezetül mindazoknak, akik még élnek.

Határkő tehát ez itt is, mint ahogy határkövek vannak Mexikótól Indiáig. Ázsiának olyan csücskeiben – ma sem tudjuk, hogy hol volt –, de följegyezték Ur, Uruk Lagas, a híres legnagyobb városok kövében, hogy bazaltból készült az élet legnagyobb temploma. Azt tudjuk, hogy bazaltból épült – de hogy hol volt nem tudjuk –, az élet temploma, amely egyúttal a holtak emlékezetét őrizte.

Tudjuk aztán a kortörténetek különböző fázisaiban, hogy ezeket a nagy dolmeneket, nagy tumulusokat – egyébként ez az emlékmű maga is egy oltár, egyúttal egy sírdomb is hátulról, nagyon szépen jelképezve a kettő kapcsolatát – később elhagyták, helyettük egyszerűbb formákat, emberléptékű formákat építettek. Egyébként azért itt is benne van az emberség és a mindenség kapcsolata.

Ha szabad mondanom, a művész talán tudatosan, de ösztönszerűen tervezte meg úgy, hogy 13-as az átmérője, a 13-as a halálnak a szimbóluma is, és az 5-ös szám, mely a pithagoroszoknak a szent száma is, és a világmindenség öt gyökerét jelenti.

Ez öt méter magas, úgyhogy az ember léptékének többszöröse, de a világmindenség benne van. Így állítottak maguknak hercegek, vagy olyan nagy mecénások, mint a Mediciek Michelangeloval szarkofágokat és síremlékeket maguknak, s így állít most a XX. század és a XXI. század küszöbén egy város is magának emléket a múltnak, a jelennek és a jövőnek.

Azt hiszem, hogy méltán és méltóképpen fogják idehozni a kegyelet koszorúit, mert nemcsak egy hely lesz, hanem egy kegyhely is lesz, amely kapcsolódik a régi ősi hagyományokhoz, a világ minden nagy népének a kő kultikus kőkorszakaihoz kapcsolódó emléknymaihoz és eszükbe fog jutni mindazoknak az alakja, akiknek a nevét ott látják felvésve akár van még élő hozzátartozójuk, akár nincs már. Eszükbe fog jutni, hogy az élők és a holtak országa között egyetlen híd van, ahogy a Szent Lajos hídjában írja Thornton Wilder, egyetlen híd van: a szeretet. Ez a szeretet ennek az emlékműnek is a mozgatója volt, az emeltette Tatabányával is B. Hegyi László művész barátomnak a segítségével, s mindazoknak az összefogásával, akik létrehozták ezt az emlékművet. Az emlékművet még nem én fogom avatni, de gondoljanak arra, hogy minden népnek a tisztes sorába léptünk azzal, hogy az utak mentén mi is emléknymokat hagyunk kőből, dolomitból, andezitből jelképezve egy eseményt, jelképezve a jövőnek a múltból, s jelennek szólóan.

***Tisztelt Ünneplő Közönség!
Egykori Társaink
Hozzá tartozói, Gyerekei,
Unokái, Édesanyák,
Testvérek! Tisztelt
Vendégeink! Barátaink!***

*Csics Gyula, a Tatabányai Bányász
Hagyományokért Alapítvány alapító tagja
mondja avató beszédét*

A rendezők, a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány, az OMBKE Tatabányai Szervezete, a BDSZSZ Tatabányai Szövetsége nevében tisztelettel és szeretettel köszöntök minden megjelentet: Jó szerencsét!

Azzal a szép bányászköszöntéssel üdvözlök mindenkit, amely ugyanabban az időben lett a magyar bányászok köszöntése hazánkban, amikor ezen a környéken megjelentek a bányászok, és itt is egyre gyakrabban hangzott fel köszöntésük immár több, mint száz éven keresztül. Az ezen a vidéken lévő három község – Alsógalla, Felsőgalla, Bánhida – élete ettől az időtől kezdve gyökeresen megváltozott. Az addig csak többnyire mezőgazdaságból élő lakosságnak századokon át megszokott életét teljesen átalakította a szénvagyon megtalálása. Abban a korban nagyon szerencsésnek érezhette magát egy vidék, ha a környéken ilyen jelentős ásványvagyonra leltek, ez jelentette számára az iparosodás zálogát, a fejlődést, a felemelkedést. A bányászat megtelepedése, a föld kincsének felszínre hozatala a régebbi korokban is mindig a felemelkedést jelentette. Ahogy a középkori Magyarország gazdagságát az észak-magyarországi bányavárosok teremtték meg, a múlt század második felében

a nagyipar kialakulásának időszakában a szénnek, a fekete gyémántnak a birtoklása hordozta magában a fejlődés lehetőségét. És ez a lehetőség adódott akkor a mai Tatabánya elődtelepülésein. Nem könnyű meggazdagodást ígért, de munkát, megélhetést és az addig megszokottnál jobb életet.

Természetesen nem lehetett könnyű a váltás. A bányászat nemcsak a környék külső képét változtatta meg, nemcsak a termőföldek, búzatáblák, zöldellő erdők helyén megjelenő akna-tornyok, szállítópályák, raktárak és más ipari objektumok megjelenése volt a változás, de az ország más távoli tájairól érkező, más szokásokat magukkal hozó, az itteniek által sokszor malíciával csak jött-ment embereknek nevezett idegenek tömeges megjelenése is. A községek eredeti lakosságának a többszöröse vándorolt ide az akkori Magyarország minden tájáról: a közeli Esztergom vidéki szénbányákból jöttek a gránerek, a felvidéki Liptó megyéből a liptákok, de jöttek Észak-Magyarországról, Erdélyből és a dunántúli bányavidékekről is. Jöttek a Monarchia távolabbi részeiből, Sziléziából, Szlovéniából. Volt olyan, aki nem maradt sokáig, de a legtöbbje végleg letelepedett Tatabányán. Akik maradtak, a hosszú évek során megszokták egymást, alkalmazkodtak egymáshoz, átvették egymás szokásait. A bánya jelenléte egyre meghatározóbb lett a községek számára, folyamatosan alakult a hagyományait máig őrző községek és a bányatelep kapcsolata, formálódott a mára már 50 éves Tatabánya város lakossága. Mindenki büszke volt, hogy bányásztelepülésen, bányászvárosban él.

A várakozásoknak megfelelően a szénbányászatra épülve elkezdődött a gyors ütemű iparosodás. Jövőre lesz száz éve már annak is, hogy az ország első erőművei között megindult az áramtermelés az akkor még a bányához tartozott tatabányai erőműben. Ennek köszönhetően Tatabánya volt az első, ahol villamos energiát használtak a bányában és a külszíni üzemek-

ben is, de az ország villamosításának első időszakában jutott fény az otthonokba és jelent meg a közvilágítás a települések utcáin.

Sorra jöttek létre az ipari üzemek, az erőmű után mészkőbánya, ehhez csatlakozva cementgyár, majd karbidgyár, ferroszilícium gyár, alumíniumkohó. A helyi szénre telepítették az újabb erőművet, a bányaidait, amely lehetővé tette a nyugat-európai összeköttetést jelentő legfontosabb vasútvonal, a Budapest–Bécs vasútvonal villamosítást.

A II. világháború után az államosított szénbányászat központi akaratból privilegizált helyzetbe került, így megmaradtak azok a lehetőségei, amelyek kedvezőbb helyzetbe hozták a többi iparágnál. Ez a kivételezett helyzet nemcsak a szénbányászoknak, hanem az egész bányavidéknek teremtett fejlődési lehetőséget. A bánya még a háború előttinél is vonzóbb munkahely lett, mert a nehéz munkáért nemcsak átlagon felüli jövedelmet tudott nyújtani, de a lakáshoz jutási lehetőségeket, a továbbtanulási lehetőségeket is biztosítani tudta.

Irigyelt ember volt mindenki, aki a bányánál tudott elhelyezkedni. Az adott korszak által nyújtott előnyökkel a bánya nem élt vissza, az általa felépített lakások a többi tatabányai javát is szolgálták, a létrehozott kulturális, egészségügyi és sportlétesítményeket minden tatabányai és környékbeli használhatta és használja ma is, amikor már nem a bánya tartja fenn.

Hosszú ideig a bányakórház volt a legnagyobb egészségügyi intézmény, aminek felszereléséhez, fontosabb gépeinek beszerzéséhez anyagiakkal is segített a bánya, felépítette a gőzfürdőt, az első tüdőszanatóriumot. A kulturális intézmények közül a Népház a mai napig a város legpatinásabb épülete, de említhetném az egykori bányatiszti kaszinót vagy a már lebontott

egykori munkáskaszinót, több templomot, iskolát, élelem-tárakat, emlékműveket, sportpályákat. Ezek a létesítmények több év alatt fokozatosan átkerültek a városhoz, sokszor nem kis gondot okozva a fenntartásukkal.

Az ipari fejlődés természetesen nemcsak előnyöket, jobb megélhetést hozott magával, hanem mint a világon mindenütt a nagy iparvidékeken, természeti és környezeti károsodásokat is. A vízemelés miatt források apadtak el a környéken, a külszíni süllyedések miatt telepeket kellett lebontani, a föld alatti omlasztások következtében a felszínen is jelentős alakváltozások következtek be. Ma már ez negatívumként hat, de az iparfejlődés sehol nem kerülhette el ezeket a káros hatásokat, míg nem ismertük a megfelelő környezetvédelmi technológiákat. Nem véletlen, hogy a város is a jövőt tekintve olyan új ipart akar letelepíteni, amely kevésbé szennyező.

Tatabánya jövőjét már nem a szénbányászat jelenti, az energetikai ipar csak egy szelete lehet a jövő gazdaságának. Éppen most 10 éve, hogy a hagyományos tatabányai medencében megszűnt a széntermelés. Tíz éve, 1987. augusztus 14-én hoztuk fel az utolsó csille szenet a XII/a aknából és búcsúztattuk el a tatabányai szénmedencét. Ha be is kellett zárni bányáink többségét, Tatabányának van még bányája, ha nem is a városban vagy közvetlen környékén, de Mátyáshegyen még üzemel a bánya és reméljük, hogy új erőműhöz még több éven keresztül adhatják, adhatjuk a szenet. Tatabánya még ma is aktív bányászváros és reméljük, sokáig az is marad. Egyszer ugyan óhatatlanul elfogy a szénvagyon a távolabbi környezetünkben is, de Tatabánya akkor is bányaváros maradhat ugyanúgy, mint az egykori nagy felvidéki bányavárosaink. Nemcsak azért, mert a bánya hozta létre, nemcsak azért, mert nevében viseli a bánya szót, hanem azért, mert lakói őrzik a múltjukat, ápolják hagyományait, büszkék arra, amit szüleik, nagyszüleik teremtettek, alkottak. Jövőt lehet építeni, jövőt lehet alakítani, de a múltat

csak vállalni lehet, alakítani nem, de ezt a múltat vállalni kell és büszkén lehet is vállalni.

A korszerű jövő, az új perspektivikus iparágak letelepítése mellett a városnak fel kell vállalnia múltját, őrizni kell a bányász hagyományokat még akkor is, ha már nem lesz egyetlen bányász sem a városban. Ezt a városi önkormányzat vezetésével maguknak az itt lakó embereknek kell megtenniük magánemberekként, magánkezdeményezésként.

Magánszemélyek kezdeményezéséből jött létre ez az emlékmű is. Úgy gondoltuk, hogy Tatabánya várossá nyilvánítása 50. évfordulójának megünnepléséből mi bányászok sem maradhatunk ki, s ez az ünnepség legyen méltó hagyományainkhoz, gazdagodjék általa a város és egyben emléket állítson a bányászoknak. Erre a leginkább méltó, hogy azoknak a neveit örökítsük meg, azoknak állítsunk emléket, akik a 100 éves tatabányai bányászkodás során megélhetésükért, családjukért, a jobb jövőért, de a városunkért, mindnyájunkért, történelmi korszakokban az ország létéért életüket áldozták. A város 50 éves évfordulójához méltó tett és egyben kötelességünk, hogy az utókor számára kőbe vésve megörökítsük áldozatainak neveit.

A bányász munkája a természet erőivel vívott állandó, kemény küzdelem, a természet nem adja át könnyen kincseit. Ebben a küzdelemben többnyire az ember győz, de sajnos néha tragikus vereséget is szenved. A tatabányai szénbányászat történetében is már az első akna építésekor 1895-ben bekövetkezett halálos baleset és ezt követően is szinte minden esztendő követelt halálos áldozatot.

A különösen nagy tragédiák, tömegszerencsétlenségek nem kerültek el a tatabányai bányászokat sem. A jelenlévők közül is sokak átérték és a mai napig emlékeznek azokra a szerencsétlenségekre, amelyek nemcsak a hozzátartozók, barátok, ismerősök számára okoztak fájdalmat, de az egész várost, az

országot gyászba borították. 1950. december 30-án a XII. aknában bekövetkezett sújtólég- és szénporrobbanás 81 halálos áldozatot követelt, 1963-ban a XV/a aknai sújtólégrobbanáskor 26 társunk vesztette életét, 1978-ban a XII/a aknai robbanás ugyancsak 26 áldozatot követelt.

Aki csak a sajtóban olvas ezekről vagy akár televízióban látja az eseményeket, nem tudja átérezni ezeknek a feszültségét. Csak az érzi, aki benne él, amikor a bányászváros minden lakója egyként szorong. Amikor a város minden pontján mindenki csak arról beszél, hogy mi történt. Ha hallja a mentőautók állandó szirénázását, látja a bányászhoz tartozók tömegét az üzem bejáratánál, a kórháznál, ahogy várják az újabb és újabb híreket: ki maradt élve, ki van még lenn, kit találtak meg a bányamentők. Érezni kell azt a feszültséget, szorongást, aggodást, hogy tenni kellene valamit, de már nincs mit tenni, az emberek többsége nem tud már mit tenni, pedig mindent megtenne.

Aki akár csak egy tömeges bányaszerencsétlenséget átél, megél, aki akár csak egy alkalommal lát bányásztemetést, bármennyire kívülálló, bármennyire távol áll tőle a bányászat, ekkor érezheti, ekkor értheti meg igazán, mit jelent bányásznak lenni, mit jelent bányásznak halni. Magam is ma is tisztán magam előtt látom az 1978-as sújtólégrobbanás áldozatainak temetését, ahol a 26 kiásott sír mellett állnak a koporsóknál bányásztársaik és ma is fülemben hallok, ahogy Gál István igazgató búcsúbeszéde végén a döbbenetes csendben egymás után sorolja fel a neveket, s befejezi: búcsúzom tőletek! S a koporsók egyszerre ereszkednek le a mélybe.

De nem szeretnék ma újra szomorú emlékeket idézni, nem szeretném a már behegedt sebeket újra felszakítani. Mai ünnepségünk sem lehet gyászünnep. Halottainkat már régebben eltemettük, elgyászoltuk, most emléket állítunk

nekik. Emléket állítunk azoknak, akik nemcsak Tatabányán, hanem gyakran eredeti lakóhelyükön nyugszanak. Emléket állítunk, hogy itt együtt legyenek azok, akik a tatabányai bányászattért áldozták életüket. Emléket állítunk, mert egy közösség lelkében csak akkor lehet megnyugvás, ha méltó emléket állít halottainak.

A nyolc hatalmas kőtáblán megörökítettük minden olyan bányász nevét, aki a száz év alatt bármilyen körülmények között munkája közben életét vesztette. Nemcsak a nagy tömegszerencsétlenségek áldozatai vannak felsorolva, hanem azok is, akik akár a bányában, akár a külszínen egy véletlen balesetben haltak meg. Szerepelnek azok a társaink is, akik az oroszlányi bányákban dolgoztak abban az időben, amikor az oroszlányi és a tatabányai bányák egy vállalatához tartoztak.

A nevek összegyűjtésénél igyekeztünk a leggondosabban eljárni. A saját vállalati nyilvántartásunkon és személyi kartonainkon kívül megnéztük az országos, a megyei, a városi levéltári dokumentumokat, a bányakapitánysági, bányahatósági baleseti jelentéseket, jegyzőkönyveket, anyakönyvi kivonatokat. Igyekeztünk utolérni a hozzátartozókat, ismerősöket, hogy minél teljesebb legyen a névsorunk, minél pontosabb a nevek írása. Sokszor gondot jelentett a régi megkopott, kézzel írt jegyzőkönyvek neveinek olvasása, az elírások, gépelési hibák ellentmondásainak a feloldása. Most is kérjük azokat, akik a nevek olvasásakor hozzátartozójuk, ismerősük nevében hibát találnak, vagy esetleg tudnak olyan személyről, akinek a neve nem került fel a kőoszlopokra, jelezzék, hogy ezeket ki tudjuk javítani, a névsort ki tudjuk egészíteni. Senkit nem szeretnénk kihagyni. Neveiket az utolsó kőtáblára utólag is felvessük.

569 társunknak állítunk emléket, de rajtuk keresztül az egész tatabányai bányászatnak, hogy az utódok is emlékezzenek arra, hogy ezt a várost sok áldozattal a bányászat hozta létre, és ezt ne felejtsek el a városban akkor sem, ha már más iparágak

jelentik a legfőbb kereseti forrást. Legyen akkor is büszke arra a város, hogy bányászváros!

Ma még mindenki emlékszik erre, hiszen megismerve célunkat, megindult az adakozás. Az volt az elképzelésünk, hogy az emlékmű adakozásból jöjjön létre, akárcsak Tatabánya legismertebb emlékműve, a Turul, melynek felállításához természetesen a bányászok, a bányatársulat is jelentős összeggel hozzájárult, majd fel is újított. Alig postáztuk felhívásunkat, megindultak és azóta is folyamatosan érkeznek az adományok. Több tucat vállalat, intézmény, Tatabánya város, a jogutód Vért, bányászszakszervezeti alapszervezetek és olyan egyesületek, alapítványok adtak pénzt, akik sok esetben maguk is támogatásra szorulnának. Több száz a magántámogatók száma elsősorban Tatabányáról és környékéről, de az ország távolabbi tájairól is, Szombathelytől Miskolcig. A pénzadományok mellett igen sokan fizikai és szellemi munkával vettek részt az emlékmű építésében, a közreműködő kivitelezők ingyenesen végezték a szolgáltatást, vagy kedvezményes árakkal segítettek. A Bárdos László Gimnázium tanulói már előre vállalták, hogy gondozni fogják az emlékmű környékét.

Az adakozás nem fejeződött be, de minden remény megvan arra, hogy teljes egészében közadakozásból emeljük az emlékművet. Önmagában ez a tény is hatalmas dolog akkor, amikor mai világunkban egyre inkább az anyagiasság gondolkodás lesz az uralkodó, amikor sok embernek megélhetési gondjai vannak. Ezek az események – mint a mai is – mutatják a leginkább, hogy van erő a közösségekben, a jó ügyért, helyes célért összefognak az emberek. Az emberi érzés, a szeretet, az összetartozás, a kölcsönös segítség – ami mindig jellemzője volt a bányászközösségeknek – ma sem veszett ki és független az anyagi jólétől. Az adakozóknak csak a neveit ismerjük, de tudjuk, hogy sokan vannak köztük olyanok, akik maguk is nehézségekkel küzdenek.

Éppen ezért tiszta szívből köszönjük az adományt, érezzük benne az áldozatot, hiszen a mai nehéz gazdasági helyzetben minden fillérnek megvan a helye a legtöbb ember megélhetésében és a vállalkozások gazdálkodásában. Köszönjük mindazoknak a munkáját, akik az emlékmű kivitelezésében közreműködtek, köszönjük B. Hegyi László szobrászművész munkáját, aki ezt a monumentális alkotást elképzelte és elkészítette. Köszönjük minden jelenlévőnek, hogy az avató ünnepségre eljött és ezzel is állást foglalt a bányászat mellett. Kívánjuk a városnak és lakóinak, hogy az új iparszerkezet kialakítása sikerrel járjon, ehhez a bányászok továbbra is partnerek. Legyen a szénre épült város szénre épült számítástechnikai, elektronikai bázisa hazánknak.

Tisztelt Ünneplő Közönség!
Elhunyt Társaink Hozzá tartozói!
Bányászok! Vendégeink!

Remélem, hogy az avatóbeszédben elhangzott gondolatok mindenkiben ugyanazokat az érzéseket keltették, ugyanazt érzik, mint mi, bányászok. Ugyanúgy érzik, hogy Tatabánya város a bányászat által lett város, ugyanúgy érzik, hogy az itt kialakult szellem, összefogás, közösségi érzés, tenni akarás az, ami továbbviheti a fejlődést. Erre emlékeztessen mindenkit ez az emlékmű is, és érzékeltesse azt, hogy azoknak a lelke, azoknak a szelleme, akik életüket adták a tatabányai bányászatért mindig itt marad közöttünk.

A mai bányászoknak, hozzátartozóiknak, vendégeinknek befejezésül is kívánok

Jó szerencsét!

Varga János a katolikus egyházkerület esperese, alsógallai plébános, dr. Német Dávid református lelkipásztor és Franko Máttyás evangélikus lelkész közös ökumenikus imája

Dr. Csiszár István, a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány Kuratóriumának elnöke és Szabó Csaba bányaiigazgató, az OMBKE Tatabányai Szervezetének elnöke az emlékezés lángjának meggyújtásával átadja az emlékművet Bencsik Jánosnak, Tatabánya Megyei Jogú Város polgármesterének

Tisztelt Hölgyeim

és Uraim!

Tatabányai polgárok!

Ez az emlékmű fennállásának első napján nagy próba elé állít minket az időjárással szemben, hiszen gyönyörű szép nyári nap van, meleg és ez próbára tesz mindannyiunkat.

De gondoljunk csak arra, hogy azok a bányászok, akik évtizedeket töltöttek el a föld felszíne alatt, mennyit nélkülözték megélhetésük érdekében, vagy hivatásukból fakadóan ezt a napfényt.

Ezzel a tisztességes helytállással, ezzel az egy órával itt a tűző napon, ennek az emlékműnek az avatásakor róluk emlékezünk meg.

Nehéz esztendőket élünk. Lehet hallani egyik oldalról, hogy a bányászatot nem lehet leírni, Tatabányán nyílnak még majd bányák, és a térség bányászata majd megmutatja azt a jövő nemzedéke számára, hogy ez az iparág igenis létező és a város életében meghatározó iparág lesz. Másik oldalról lehet hallani olyan szavakat és mondatokat, megjegyzéseket, mondhatni, majdnem azt, hogy gyalázkodásokat, hogy mit kell foglalkozni a bányászattal, a bányászokkal akkor, amikor a városban és közvetlen térségében szinte a bányászkodásnak se híre, se hamva. A tatabányai bányához kapcsolt és legközelebb lévő működő bánya a budai hegyek alatt a Zsámbéki medencében található.

*Bencsik János, Tatabánya polgármestere
beszél*

Értékek vannak veszendőben, új értékek teremődnek, és nagyon nehéz nekünk kialakítani azt az álláspontot, amely egyben tiszteli azt a szakmakultúrát, azt a hivatást, amely várossá tette Tatabányát, s egyben lehetőséget is biztosítunk magunk és gyermekeink számára a tisztességes megélhetéshez ebben a városban.

Hála istennek, az elmúlt egy-két esztendőben a bányászat helyi meghatározó szószóelőinek és a városban tevékenykedő, város életét alakító közéleti embereknek a vélekedése, gondolkodása szinte azonossá vált. Szinte egyként valljuk azt, hogy amíg van gazdaságosan kitermelhető bánya, amíg van olyan bányaüzem, olyan vágat, ahonnan gazdaságosan az ott dolgozók életét biztonságban tudva, és a környezetet legkevésbé károsítva lehet a szénfelületre hozni, akkor azt hozzák felületre. És ugyanakkor egyöntetűen mondjuk azt, hogy lehetőséget kell biztosítani azoknak az iparágaknak, amelyek meghatározzák jelenleg és várhatóan az elkövetkezendő legalább 10 esztendőben a világ gazdaságát.

Mint ahogy a bányászat 100 esztendővel ezelőtt egy alapszakmának és ipari-gazdasági tevékenységnek számított és erre építettek rá mindent, ugyanúgy ma a gépjárműgyártás, az elektronika, az informatika az, amelyre rá lehet építeni a jövőt. És a kettőt lehet egymás mellett is tenni, de egy dolgot nem tehetünk meg, nem tehet meg ennek a városnak a közössége és az pedig az, hogy a bányászat, a bányászok, a bányászkodás által megteremtett értékeket semmibe vegyük. Még akkor is, hogyha akár megyei napi lapunknak hasábjain erre biztató sorok jelennek meg. Én a magam részéről szerencsétlennek tartom, mert milyen közösség lesz az, milyen polgársággal fog rendelkezni az a város, amely a saját múltját sutba vágja.

Hogy ez ne így legyen, garancia arra ebben a városban hosszú éveket a bányászkodással eltöltött társadalom, aminek jeles képviselői itt állnak mellettem, akiknek van elég respekt-

je ahhoz, hogy a város polgárait fölhívja egy ilyen emlékmű megvalósítására közadakozásból, ahhoz, hogy a tatabányai bányászkodás, az az érték, amely meghatározta az egész tatai szénmedencét, megmaradhasson. Köszönet érte.

Azok a polgárok, akik saját jövedelmükből, kis nyugdíjukból nem járulhattak hozzá ennek az emlékműnek a fölállításához, ne keseregjenek, nem kell szégyenkezniük, ne legyen lelkiismeret-furdalásuk, a város közössége – az önkormányzat – ezt megtette a nevében. Minden tatabányai polgár, aki fontosnak tartja ezeknek az értékeknek a megőrzését, nyugodt lehet, hozzájárult ehhez.

Kívánom ennek a városnak, kívánom a városban élő legkisebb gyermekeknek, akik közül nagyon sokan jelen vannak, és talán csak a szüleiktől, vagy nagyszüleiktől hallottak azokról a szerencsétlenségekről, amelyek áldozatairól most megemlékezünk, hogy őrizzék meg azt az értéket, amelyet a sok ezer bányász teremtett! Emlékezzünk meg mindazokról, akik egészségüket adták, sok-sok ezren, és emlékezzünk meg arról a falunyi közösségről, akik 100 esztendő alatt életüket áldozták! Ez az emlékmű, ezt fogja jelképezni, hogyha gyalogosan, kerékpárral, autóbusszal, autóval fogunk itt elmenni – én úgy gondolom, hogy mindig lesz arra néhány másodpercünk, hogy rájuk emlékezzünk.

Köszönet a tatabányai bányászkodásnak, köszönet azért a 100 esztendőért, amivel lehetőséget biztosítottak arra, hogy ennek a városnak jövője is legyen!

Bányász himnusz

*Szerencse fel! Szerencse le!
Ilyen a bányász élete.
Váratlan vész rohanja meg,
Mint bérctetőt a fergeteg!
Nem kincs után sóvárgok én,
Bányász kislányt óhajtok én.
Bányász kislányt óhajt szívem,
Ki szívében bányász legyen.*

*És hogy ha majd a föld ölében
Végóránkat éljük,
Isten kezében életünk,
S Ő megsegít reméljük!
S te kisleány ne bánkódjál,
Bányásznak halni szép halál!
Egekbe szállani fel, fel!
Szerencse fel! Szerencse fel!*

Az emlékmű megvalósítását sokan segítették önként vállalt munkával: terepet rendeztek, fákat, növényeket ültettek, részt vettek a szállításban, anyagot adtak, gépeket kölcsönöztek, ingyenes vagy kedvezményes szolgáltatásokat nyújtottak

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány, az OMBKE Tatabányai Szervezete és a BDSZSZ Tatabányai Szövetsége őszinte köszönetet mond mindazoknak a szervezeteknek és magánszemélyeknek, akik önzetlen munkájukkal vagy anyagi támogatásukkal az emlékmű létrehozásához hozzájárultak.

Intézmények, vállalkozások

Alfadat Kft.

Alfadat-Press Kft.

Alsógallai Mérlegjavító Kft.

Anfel Kábelkom Kft.

Aquaplan Kft.

Bárdos László Gimnázium

BDSZ

BDSZ ASG Kft. Szakszervezeti Alapszervezete

BDSZ Bányamentő Szervezete

BDSZ Bányászati Egyesülés Nyugdíjas Alapszervezete

BDSZ I. sz. Nyugdíjas Alapszervezete

BDSZ II. sz. Nyugdíjas Alapszervezete

BDSZ III. sz. Nyugdíjas Alapszervezete

BDSZ Tataszén Alapszervezet

BDSZ V. sz. Nyugdíjas Alapszervezete

BDSZ VI. sz. Nyugdíjas Alapszervezete

BDSZSZ Minőségellenőrző Szolg. Szervezete

BDSZSZ Tatabányai Szövetsége

Credit Bt.

Csepeti Árpád

Domán László

Dr. Iffiú Praxis Bt.

Euro N Kft.

Farkas Árpád
Favorit Tüzép
Geo Tech Kft.
Geoszféra Gm
Hajdú Transz
Halász Ferenc vállalkozó
Haldex Rt.
Hiber Kft.
Hidrobusz Bt.
Horváth Imre
Ilovszky Béláné
Karsztaqua Kft.
Kertvárosi Bányász Nyugd. Klub
Kertvárosi Bányász Nyugd. Szaksz.
Kontakt Bt.
Mata 94 Bt.
Mkis Kft.
Msa-Auer Kft.
Nagy Video
Ohmatik Kft.
OMBKE Tatabányai csoportja
Pardex Kft.
Péch Antal Műszaki Szakközépiskola és Gimnázium
Peskó Kft.
Regloplan Kft.
Reneszánsz Rt.
Steel Kft.
Szabadtéri Bányászati Múzeum Alapítvány
Szabó Ervinné
Szilágyi Krisztina
Szilvási Jánosné
Tabax Rt.
Tatabánya Megyei Jogú Város
Tatabányai Bányák F. A.

Tatabányai Építész Tervező Iroda Kft.
Tataszén Kft.
Terra Praxis Bt.
Trellex Taurus Kft.
Varion Kazántisztító és Hőszigetelő Kft.
Vértesbeton Kft.
Vértesi Erőmű Rt.
Vértesi Erőmű Rt. Bányaigazgatóság Vill. Szolg. Föm.
Vértesi Erőmű Rt. Mányi Bányaüzem Szakszervezetek
Waldorf Alapítvány Tatabánya

Magánszemélyek

Aftán Gusztáv	Bérces Tamás
Ágoston Sándor	Beregi Gábor
Antal István	Berki Ferenc
Arató László	Bicskei Endre
Bakos Péter	Bodon Pál dr.
Balázs Józsefné dr.	Boros Gyula
Balázs Zoltán	Bundschu József
Balogh Csaba	Csáki János
Balogh József	Csaszi Gábor
Balogh Józsefné	Csaszlava Jenő
Bán János	Csics Gyula
Bánki Lajos	Csiszár István dr.
Baranyai Katalin	Csiszár József
Bársony László	Dallos István
Beck Károly	Dankó Zsolt
Belákovics István	Deklava Szilveszter
Bencsik János	Dénes Ottó
Benke László	Dobronics Gyuláné
Benyőcs Ferenc	Dolina Jánosné
Benyőcs Viktória	Dolina Viktória dr.
B. Hegyi László	Dörömbözi Béla

Droppa Sámuel
Droppa Sámuelné
Erdélyi István
Erdélyi János
Eszes Károlyné özv.
Faragó Ildikó
Faragó Lajos
Farkas Béla
Farkasné Mihályi Matild
Fecskés Zoltán
Fejes István
Fekete Józsefné
Fekete Lajos
Fellegi Béla
Felméri István
Forisek István
Forisek István ifj.
Francsics László
Fridrich Gyula
Garbacz Jánosné özv.
Gergely Ernő
Gerlei Kornél
Grózly Ferenc
Hajnal József
Hajósi György
Halász Ferenc
Hamar Tamás
Hanikám Anita
Hegyi András
Hellebrand János
Hencz Jenő
Hernicz József
Hidvégi Ferenc
Honvári János

Horn János
Horvai Ádám
Horváth Endre
Horváth Lajos
Horváth Miklós
Horváth Miklósné
Horváth Sándor
Izing Ferenc
Jahn Imre
Jahn János
Jáki Rezső dr.
Jancsák Csaba
Juhász András
Kácsa Irén
Káldy Lajos
Kapolyi László dr.
Kardics István
Kardos Józsefné
Katona Lászlóné
Kerekes István
Keresztes Árpád
Keveházi Anna
Kiss Attila
Kiss Béla
Kiss Béláné
Kiss József
Kiss József
Klein József
Kocsis György
Kókai Béláné
Komlóssy László
Korcyl Béláné
Korcsokné Benyőcs Gertrúd
Kovács Tamás

Kozma Rezső
Kóvári János
Kövér Jenő
Kratochwill Imre
Kreiszi Ferenc
Kriszt János
Krüpl Károly
Kubinger István
Kucsera Jánosné
Kulcsár István
Kurta Károlyné
Kutasi Ferenc
Ládai Tamás dr.
László István
Lévai Ferenc
Lobenwein György
Lockerné Ujhelyi Judit dr.
Lohner Erzsébet
Máj János
Máj Jánosné
Márczis István ifj.
Márczis József
Martin Roland
Marton Konrád
Matola István
Mátsay László
Mazalin Zoltán
Megyeri Imre
Megyeri Imre ifj.
Mészáros Vincéné
Mezei Lászlóné dr.
Mikus István
Moharos Jenő dr.
Mokánszki Béla

Monos Rudolf
Muhár Imre
Muraközy Julianna
Nagy János
Nagy László
Nárai Vencel
Nemes Sándor
Nemes Sándor ifj.
Németh György
Németh László
Németh Lászlóné
Németh Zsolt
Neusinger Zoltán
Ocskay Attila dr.
Oláh Imre
Oláh Pál
Oláhné Szakonyi Valéria
Pap Ferenc
Pap István
Papp Károly
Patonai Imre
Pécs Antal Műszaki
Szakközépiskola és
Gimnázium aknászképzős
tanulói
Perger István
Persely József
Petrácssy Miklós dr.
Petricsek József
Pók János
Potornai József
Pödör Mihály dr.
Pruzsinszki Miklós
R. Szabó István

Ragány István
Reiner János
Reitinger Zoltán
Roskovenszky István
Sármai János
Schalkhammer Antal
Schwarcz Gyula
Skoda Ferenc
Slezák István
Sóki Imre
Solymos András
Solymos Mihály
Solymos Péter
Sólyom Ferenc
Somlói György
Somogyi András
Stuber György
Sűrű András
Szabó Csaba
Szabó László
Szalay Gábor
Szám Ferenc
Szám Zoltánné
Szemerédi Mihályné
Szemmelweis Alajos
Szép Alajos
Szeremley Géza
Szikrai Miklós
Szilványi Ferenc
Szilványi Jenőné
Szőke Gábor
Tábori Ilona
Takács József

Takács Károly
Takács Péter
Takácsné Pálmási Ildikó
Takaró József
Tamásy István dr.
Tompos Csaba
Tóos Tibor
Tóosné Lukács Judit
Torma Zoltán
Tóth Árpád
Tóth István
Tóth István dr.
Tóth Istvánné
Tóth János
Tóth László
Turi József
Valkó Lajos
Varga Attila
Varga János
Varga Sándor
Vargadi Sándor
Vasas Mihály
Vass Zoltán
Vér László
Vér László ifj.
Víg Józsefné
Visnyovszki László
Vörös Katalin
Weisz Tibor
Wolf József
Zábojnik Imre
Zólomy Miklós
Zovits Tamás

***EMLÉKÜK MINDIG ITT MARAD
KÖZÖTTÜNK!***

Kiadja:

Tatabánya Bányász Hagyományokért Alapítvány

Felelős kiadó:

Dr. Csiszár István

Szerkesztette:

Csics Gyula

Készült:

Alfadat-Press Nyomdaipari Kft., Tatabánya

